

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Иван Николов Димитров, д.м.н.

Директор на Филиал Сливен,

Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – гр. Варна

относно дисертационния труд на д-р Татяна Иванова Телбизова за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ на тема „Специфика и динамика на болковите симптоми и преживявания при пациенти с депресия“, по научна специалност „Психиатрия“

С решение на Факултетния съвет при Факултет „Медицина“ към Медицински университет-Варна по протокол №42/19.04.2021 г. и със Заповед на Ректора на Медицински университет-Варна №Р-109-172/23.04.2021 съм избран за член на Научното жури, а на основание Протокол №1/26.04.2021 г. съм определен да изготвя становище (на български и английски език) по процедура за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“ от д-р Татяна Иванова Телбизова в Медицински университет-Варна.

Кратки биографични данни за кандидата

Д-р Татяна Телбизова е родена в гр. Варна. Завършва медицинско образование в Медицински университет „Проф. Д-р Параскев Стоянов“. Между 2011 и 2017 г. специализира съдебна психиатрия, а между 2017 и 2019 г. – психиатрия. От 2018 г. е хоноруван асистент към Катедрата по психиатрия и медицинска психология в Медицински университет-Варна, а от 2019 г. – редовен асистент към същата катедра. Участвала е в научни конференции и курсове за допълнително професионално и езиково обучение.

Актуалност на темата на дисертационния труд

Дисертационният труд е посветен на важен, интердисциплинарен проблем, а именно този за характеристиките на болковите симптоми и преживявания при социално значимо заболяване като депресията. Проблемът е безспорно актуален от научна гледна точка, което, само по себе си, оправдава провеждането на подобно проучване. Той има и голямо значение за практиката, тъй като наличието на придружаващи симптоми при специфичен и значителен по брой контингент, какъвто е този на болните с депресия, може да влоши допълнително функционалното състояние

и качеството им на живот. Полезни в този смисъл са резултатите, определящи тежестта на депресията като основен афективен фактор, влияещ върху вариациите на усещане на болката.

Структура и съдържание на дисертационния труд

Дисертационният труд е оформен съобразно съответните изисквания. Написан е на 179 страници и включва следните рубрики: съдържание (3 стр.), използвани съкращения (1 стр.), въведение (2 стр.), литературен обзор с изводи (44 стр.), методология на емпиричното изследване (5 стр.), резултати (59 стр.), обсъждане (21 стр.), изводи (2 стр.), приноси (1 стр.), заключение (1 стр.), библиография (21 стр.), приложения (9 стр.). Библиографската справка включва 369 източника, от които 15 на кирилица и 354 на латиница. Използвани са 77 таблици и 20 фигури. Включени са 6 приложения.

Литературният обзор е достатъчен по обем и отразява съвременните разбирания относно темата на работата. Прави впечатление успешното представяне от страна на автора на някои различни гледни точки по разглежданите проблеми, като е направен и критичен анализ на литературата.

Целта на проучването, „Да се изследва влиянието на тежестта на депресията и тревожността (личностна и ситуативна) върху интензивността на болката и тяхното влияние върху спецификата и динамиката на болковите симптоми и преживявания при коморбидни пациенти с хронична болка и депресия“ е относително ясно формулирана. Поставени са следните 5 задачи: да се изследва степента на влияние на тежестта на депресията и тревожността (личностна и ситуативна) върху интензивността на болката, като се потърсят корелации и причинно-следствени отношения между основните групи показатели; да се анализират и обобщят специфичните преживявания, асоциирани с болката, при пациенти с хронична болка и депресия; да се изследва динамиката на преживяванията, асоциирани с болката, и повлияването им от тежестта на депресията; да се изследват влиянието на депресията върху начина на възприемане на ситуацията по време на болка и характеристиките на болката (честота и описание на усещането на болката); да се концептуализира модел за изследване на коморбидни пациенти с хронична болка и депресия. Авторът формира 4 хипотези, допускайки, че са налице корелации между тежестта на депресията, ситуативната тревожност, личностната тревожност и интензивността на болката; че тежестта на депресията, ситуативната тревожност и личностната тревожност имат различна степен на влияние върху интензивността на болката; че депресията влияе върху изявата на специфични

преживявания, асоциирани с болката и върху начина на възприемане на ситуацията по време на болка при пациенти с хронична болка; че промяната в тежестта на депресията динамично трансформира асоциираните с болката преживявания и начина на възприемане на ситуацията по време на болка.

Проучването е одобрено от Комисията по етика на научните изследвания при МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна.

Контингентът се състои от достатъчен брой обхванати лица (120), с нормално разпределение по възраст, със значително преобладаване обаче на женския пол. Използвани са разнообразни въпросници и скали. Приложените методи за статистически анализ са подходящи за поставените задачи, а анализът е задълбочен.

Представените резултати са обширни и са онагледени с множество таблици и фигури, което се обуславя от и е в съответствие с характера на работата. Обсъждането на резултатите включва сравнението им с тези на други автори, когато това е възможно, като също така са представени и собствени коментари на автора.

Посочени са значителен брой изводи (11), касаещи приложимостта на използваните тестови методики за изследване и динамично проследяване на болковите и афективни симптоми при пациенти с хронична болка и депресия, влиянието на тежестта на депресията върху интензивността на болката при коморбидност, разликите във влиянието на ситуативната и личностната тревожност върху интензивността на болката, влиянието на депресията върху начина на възприемане на ситуацията по време на болка и др. Някои от така представените изводи биха могли да се обобщят.

Посочени са 3 приноса на проучването, които имат не само научен, но и приложен характер: изграден е модел за изследване на пациенти с хронична болка и депресия, съчетаващ качествени и количествени методи; предложен е комплект от тестови методики за оценка и динамично проследяване на болковите и афективни симптоми при пациенти с хронична болка и депресия; постигнати са концептуализация и операционализация на преживяванията, свързани с болката при пациенти с хронична болка и депресия в посока на тяхното декомпозиране до по-ниско йерархично ниво за описание и анализ.

Представени са 3 публикации в периодични списания, свързани с темата на дисертацията.

Прави положително впечатление готовността на автора да декларира и някои ограничения на изследването, в т.ч. че то не претендира за епидемиологичност в сферата на търсената проблематика, а се ориентира към търсене на специфичното и

доминиращото като преживявания по отношение на хроничната болка.

Заключение

Представеният дисертационен труд на д-р Татяна Иванова Телбизова разглежда проблематика, която е значима и актуална както в теоретичен, така и в практичен аспект. Авторът демонстрира добро познаване на проблема и умение за боравене с научна информация. Целта е ясно формулирана, задачите и методите са подбрани адекватно. Резултатите са представени в подходящ вид. Налице са приноси с научно-приложен характер. Както дисертационният труд, така и авторефератът са изработени съобразно изискванията по отношение на съдържание и техническо оформление. Някои дребни забележки не понижават качеството и цялостното впечатление от работата.

Горепосоченото ми дава основание да гласувам положително за присъждането на образователна и научна степен „Доктор“ на д-р Татяна Иванова Телбизова по научна специалност „Психиатрия“ и да предложа на членовете на Научното жури също да подкрепят процедурата.

17.05.2021 г.

гр. Варна

Изготвил становището:

Проф. д-р Иван Димитров, д.м.н.

